

Gunstig saldo melkveehouderij in 1998

Michel de Haan

Bedrijven die meedoen aan de Deeladministratie Rundveehouderij (DELAR 2000+) lieten de afgelopen jaren steeds een daling van de opbrengsten zien. Maar in boekjaar 1996/1997 zijn de opbrengsten weer gestegen. Dit heeft tot een gunstig saldo geleid. Maar een groot deel van de bedrijven staat nog een MINAS-heffing te wachten.

In het boekjaar 1997/98 namen bijna 200 melkveebedrijven deel aan de Deeladministratie Rundveehouderij (DELAR 2000+) van de GIBO-groep. Doel van dit systeem is het leveren van technische en economische informatie over de bedrijfsvoering. Jaarlijks worden overzichten gemaakt van de belangrijkste kengetallen. Deze overzichten staan in een tabellenboek. Onlangs is het tabellenboek over boekjaar 1997/98 verschenen (zie Pas verschenen publicaties achter in het Praktijkonderzoek).

Herstel opbrengstrijzen

In tabel 1 staan een aantal kengetallen van de bedrijven die in de boekjaren 1996/97 en 1997/98 aan DELAR 2000+ hebben deelgenomen. Het ontvangen melkgeld is in 1997/98 ruim f 3,45 per 100 kg melk hoger dan in het jaar ervoor. In boekjaar 1989/90 ontvingen melkveehouders gemiddeld nog circa f 83,40 per 100 kg melk. Het boekjaar 1996/1997 vormde met f 74,54 per 100 kg melk een absoluut dieptepunt. Met f 78,01 per 100 kg melk in boekjaar 1997/1998 is het niveau van 1993/1994 bereikt. Het is overigens maar de vraag of deze trend doorzet. De huidige melkprijs ligt alweer enige guldens per 100 kg melk

lager, en door "Agenda 2000" lijken lagere melkprijzen structureel te worden.

Met een stijging van ruim f 1,- per 100 kg melk is de omzet en aanwas bijna 15 % hoger dan vorig boekjaar. De omzet en aanwas bedroeg het afgelopen boekjaar bijna f 9,- per 100 kg melk. Vergeleken met circa f 15,- per 100 kg melk in het begin van de negentiger jaren is dit echter nog steeds erg laag.

Lagere bijkomende voerkosten, een daling van ruim f 2,- per 100 kg melk, leveren ook een bijdrage aan een hoger saldo. Tabel 1 laat een stijging van het saldo opbrengst minus voerkosten zien van ruim f 7,50 per 100 kg melk. Dit is ruim 11 %.

MINAS

In 1998 is MINAS, het MINeralen Aangifte Systeem, gestart. Bedrijven met meer dan 2,5 GVE per ha zijn verplicht een mineralenboekhouding bij te houden. Bedrijven met stikstof- en fosfaatoverschotten die hoger zijn dan de geldende verliesnormen, moeten heffing betalen. Tot 2000 is de verliesnorm voor stikstof op grasland 300 kg per ha en op bouwland 175 kg per ha. De verliesnorm fosfaat is gelijk voor gras- en bouwland en is 40 kg per ha.

Tabel 1 Kengetallen van bedrijven die in 1996/97 en 1997/98 deelnamen aan DELAR 2000+

	1996/97	1997/98
Totale hoeveelheid melk geproduceerd per bedrijf (kg)	475.357	486.658
Melkproductie per ha grasland en voedergewassen (kg)	13.794	13.730
Gemiddeld aantal koeien	61,8	62,6
Melkgeld per 100 kg melk (f)	74,54	78,01
Omzet en aanwas per 100 kg melk (f)	7,8	8,9
Bijkomende voerkosten per 100 kg melk (f)	15,31	13,11
Opbrengst minus voerkosten per 100 kg melk (f)	67,12	74,76
Stikstofoverschot, berekend volgens MINAS (kg / ha)	305	280
Fosfaatoverschot, berekend volgens MINAS (kg / ha)	26	19
Gemiddelde heffing eind 98, bij ongewijzigde overschotten (f)	3.018	2.450

Tabel 2 Indeling naar geschatte heffing per bedrijf (*f*), als de mineralenoverschotten in 1998 niet wijzigen

Bovengrens	0	2.000	4.000	6.000	8.000	>
Midden	0	1.000	3.000	5.000	7.000	
Ondergrens	0	0	2.000	4.000	6.000	8.000
Aantal bedrijven	101	37	25	15	7	14
Melk per ha (kg)	13.279	14.877	14.107	14.232	15.983	12.907
Stikstofjaargift per ha grasland (kg)	348	400	439	444	454	406
Krachtvoergift (kg/koe)	2.316	2.399	2.423	2.553	3.177	2.420
Afwijking krachtvoergift van de norm (kg/koe)	274	375	459	444	873	432
Gebruik aangevoerde vleesvarkensmest (m ³) ¹⁾	20	46	49	88	26	240
Verliesnorm stikstof (kg/ha)	281	282	279	277	289	282
Verliesnorm fosfaat (kg/ha)	40	40	40	40	40	40
MINAS stikstofoverschot (kg/ha)	227	294	327	348	384	390
MINAS fosfaatoverschot (kg/ha)	7	22	22	38	27	55
Stikstof-heffing (<i>f</i>)	0	805	2.361	3.322	5.570	7.331
Fosfaat-heffing (<i>f</i>)	0	56	431	1.182	1.293	9.317
Totaal heffing 1998 (<i>f</i>)	0	860	2.793	4.504	6.863	16.649

¹⁾ Alle aangevoerde mest omgerekend naar vleesvarkensmest

Kunstmestfosfaat geldt tot 2000 niet als aanvoerpost in de MINAS-boekhouding. In tabel 1 staat het gemiddelde stikstof- en fosfaatoverschot (berekend volgens MINAS) voor de afgelopen twee boekjaren. Verder is ingeschat wat, bij ongewijzigde mineralenoverschotten, de gemiddelde heffing in 1998 is. Tabel 1 laat een lichte daling van het stikstof- en fosfaatoverschot zien in het afgelopen jaar. Maar volgens de MINAS-wetgeving bedraagt de heffing over 1997/98 gemiddeld toch nog **f 2.450,- per bedrijf**.

MINAS-heffing voor helft DELAR-bedrijven

In tabel 2 zijn bedrijven van het boekjaar 1997/98 ingedeeld naar de geschatte MINAS-heffing. Voor de helft van de bedrijven zijn de overschotten lager dan de verliesnormen, zodat heffingen niet aan de orde zijn. De andere helft van de bedrijven staat een heffing te wachten, als de weergegeven overschotten voor kalenderjaar 1998 gelden. De hoogte van de geschatte heffing is zeer divers. Voor een groot deel van de heffingsplichtige bedrijven is de heffing niet hoger dan f 2.000,-. Een klein aantal bedrijven zal echter met een forse heffing te maken krijgen. Voor 14 bedrijven in boekjaar 1997/1998 is de ingeschatte heffing zelfs meer dan f 8.000,-, met een gemiddelde van ruim f 16.000,-!

Oorzaken hoge heffing

Veel bedrijven die deelnamen aan DELAR 2000+ in 1997/98, hebben naast melkvee ook varkens of kippen op het bedrijf. De geproduceerde mest gebruiken veehouders vaak op het eigen land. Deze mest geldt dan als aanvoerpost

Lager mineralenoverschot door nauwkeurig bemesten.

Tabel 3 Kengetallen van 152 bedrijven die alle vier de boekjaren hebben meegedaan aan DELAR-2000+

	Boekjaar 94/95	boekjaar 95/96	boekjaar 96/97	boekjaar 97/98
% bedrijven met berekende heffing	76	78	64	53
Melk per ha (kg)	13.368	13.858	13.829	13.821
Melkproductie per koe	7.065	7.377	7.697	7.784
Oppervlakte grasland en voedergewassen melkvee (ha)	33	34	34	35
Stikstofbemesting (kg N/ha/jaar)	383	393	374	385
Krachtvoer / melkkoe (kg/jaar)	2.526	2.323	2.388	2.430
Afwijking krachtvoergift (kg/koe/jaar)	598	364	327	376
Aanvoer N/ha uit krachtvoer (kg)	61	51	59	46
Aanvoer van vleesvarkensmest (kuub)	131	124	117	116
Verliesnorm stikstof (kg/ha)	281	282	282	281
MINAS-stikstofoverschot (kg/ha)	321	313	298	282
MINAS-fosfaatoverschot (kg/ha)	40	31	27	21
Totale berekende heffing (f)	5.906	4.191	2.922	2.454

van stikstof en fosfaat in de mineralenboekhouding van het melkveebedrijf. In tabel 2 staat voor elke categorie, de hoeveelheid mest die als aanvoer voor de MINAS-balans geldt. Voor de vergelijkbaarheid zijn de hoeveelheden omgerekend naar kuubs vleesvarkensmest. Duidelijk is dat voor bedrijven die veel varkensmest gebruiken veelal een hoge berekende heffing geldt. Ook staat in tabel 2 de stikstofbemesting per ha grasland, de krachtvoergift per koe en de hoeveelheid krachtvoer die meer of minder is versprekt dan de berekende norm. Duidelijk blijkt dat de genoemde kengetallen groter zijn naarmate de heffingen hoger zijn. Naast mestaanvoer lijken hoge bemestingsniveau's en hoge krachtvoergiften dus tot hoge berekende heffingen te leiden.

Op de goede weg

Tabel 3 laat een aantal kengetallen zien van 152 bedrijven die alle vier de boekjaren aan DELAR-2000+ hebben meegedaan. Dit levert een goed beeld van de mineralenboekhoudingen over de afgelopen jaren. Opvallend is dat het percentage van de bedrijven met een (berekende) heffing daalt in de loop van de tijd. De melkproductie per ha is op een gelijk niveau gebleven, terwijl de melkproductie per koe gestegen is. De stikstofbemesting is nauwelijks gedaald, terwijl de krachtvoergift wel een dalende tendens laat zien. Verder is de krachtvoergift steeds meer op de berekende norm afgestemd. De aanvoer van

stikstof uit krachtvoer en de aanvoer van vleesvarkensmest laten door de jaren heen een daling zien. Al met al zijn de stikstof- en fosfaatoverschotten voor de DELAR-bedrijven in de weergegeven boekjaren behoorlijk gedaald. Het stikstofoverschot is bijna 40 kg per ha gedaald en het fosfaatoverschot circa 20 kg per ha. De gemiddelde berekende heffing is daarmee ook fors teruggelopen tot ruim f 2.000,- per bedrijf in boekjaar 1997/98. Al met al zijn bedrijven hiermee op de goede weg voor het milieu en hun eigen portemonnee.

Samengevat

De afgelopen jaren is het saldo van de DELAR-bedrijven steeds gedaald. In boekjaar 1997/1998 was het saldo een stuk gunstiger. De melkprijs is behoorlijk gestegen. Maar wees verdacht op minder gunstige ontwikkelingen. De melkprijs staat onder druk en de rekening van MINAS-heffingen over 1998 volgt nog.

Voor een groot deel van de bedrijven is de heffing niet hoger dan f 2.000,-. Gelukkig is de trend richting lagere mineralenoverschotten en lage heffingen ingezet. Dit is vooral gedaan door nauwkeuriger te voeren en bemesten, minder mest aan te voeren en de krachtvoergift te beperken.

